

of gedegeneerd ware. In al deze producten van het menschelijk vernuft zien wij een onmisbare overeenkomst, een geestelijke associatie. Deze geestelijke associatie bepaalt den algemeenen vorm waarin de doelmatige zijde van het tijdsbewustzijn tot uitdrukking komt. Op dezelfde wijze zien we, dat de aesthetische zijde van den tijdgeest, de kunsten, zich elk op haar eigen gebied een algemeenen uitdrukkingsvorm veroveren.

In deze richting ontwikkelen zich op dit oogenblik schilderkunst, beeldhouwkunst, de ornamentiek, de muziek, de literatuur en poëzie.

Wat zien wij gebeuren? De inhoud van den tijd verlangt een anderen vorm en de kunstenaars zoeken naar een vorm die zoo zuiver en zoo algemeen mogelijk is. Zooals aan onze moderne wapens, in tegenstelling met den steenen pijl uit prae-historische tijden, niet meer de rauwe natuurstof merkbaar is, zoo is in het kunstwerk van onzen tijd evenmin de natuur merkbaar. In onze meest volmaakte machines, materialen enz., zijn de ruwe natuurstoffen en krachten overwonnen, verwerkt en dan omgevormd, zoodat zij een geheel nieuwe gestalte aannemen.

Wat wij hier op practisch gebied zien gebeuren, geschiedt ook op aesthetisch gebied. De moderne kunstenaar ontkent de natuur niet, integendeel. Hij bootst haar echter niet na, hij beeldt haar niet af, maar hij *beeldt haar om*. Hij *bedient* zich van de natuur, herleidt haar tot haar elementaire vormen, kleuren en verhoudingen om door verwerking en ombeelding van het natuurlijke voorwerp tot een nieuw beeld te komen. Dit nieuwe beeld is dan het kunstwerk.

De kunstenaar, onverschillig tot welken tijd hij behoort, is niet tevreden met een afbeelding, noch met een uitbeelding, maar hij zoekt een *ombeelding* van de realiteit.

In dit stadium is de kunst door voortschrijdende cultuur door de eeuwen heen, thans gekomen. Zien wij de physio-plastische uitdrukkingswijze als het stadium der *afbeelding*, de ideo-plastische als dat der *uitbeelding*,